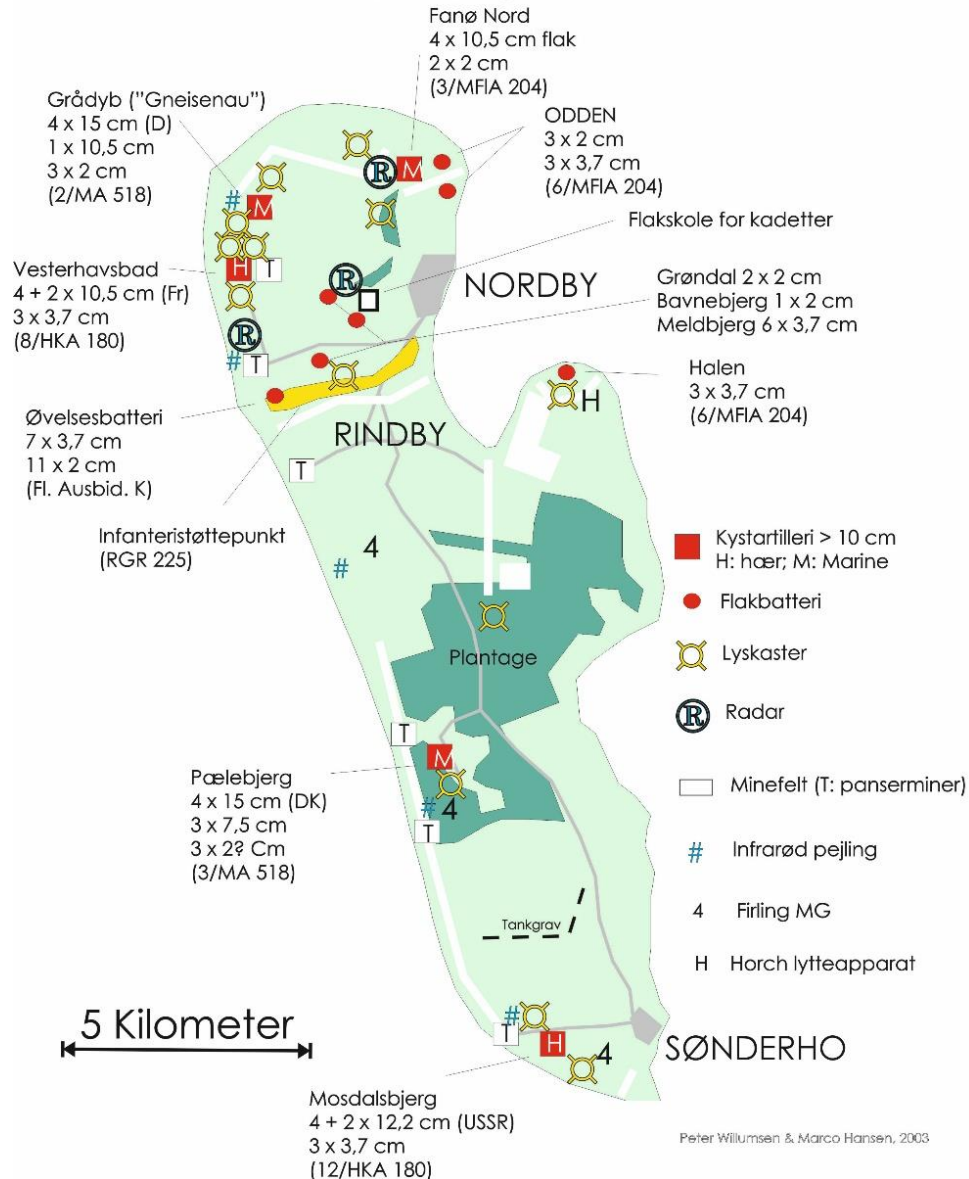


Fanøs befæstning ved 2. Verdenskrigs afslutning

Kortet er baseret på tyske optegnelser fra Januar 1945.



FANØ UNDER 2. VERDENSKRIG

Udgivet af foreningen "Fanø i Atlantvolden", 2017 ©

Danmark blev besat af tyske tropper i april 1940 som et led i erobringen af det strategisk langt vigtigere Norge. Der blev straks anlagt kystbatterier ved de vigtigste havne, herunder også ved Esbjerg. Det var først, da det blev klart, at hverken England eller USSR kunne erobres hurtigt, at befæstningen af de tyskbesatte områder mod en eventuel invasion fra vest påbegyndtes. Dette blev til den såkaldte "Atlantvold", der strakte sig over 2.800 Km. fra Nordkap i Norge til Pyrenæerne i Frankrig i syd.

Udbygningen af Atlantvolden tog fart fra 1942 i takt med at krigslykken vendte sig mod Tyskland, og med at en invasion blev stadig mere truende. Udbygningen blev intensiveret efter Feltmarskal Rommels inspektion af Atlantvolden - herunder også på Fanø - i december 1943. Han var ikke imponeret af, hvad han så.

I Danmark blev især Jyllands vestkyst befæstet, specielt omkring Hanstholm og Esbjerg, der ansås for de vigtigste og mest invasionstruede områder.

Af de i alt 1.300 bunkere i området mellem Ringkøbing fjord og Ribe anlagdes 300 på Fanø pga. øens strategiske placering ved indsejlingen til Esbjerg. I dette "Schweerpunkt Esbjerg" placeredes mere end 50 kystartillerikanoner med kalibre over 10 cm. Over halvdelen af disse kanoner var placeret på Fanø, hvilket understreger øens betydning. Fanø havde de sværeste kanoner i regionen (15 cm), idet Tirpiz stillingen (38 cm) aldrig blev færdigbygget.



Foto: Sine Gaus

Fanøs kystartilleri bestod af 5 stillinger. Af disse var de 3 på øens nordlige del alle i beton, mens de 2 på den sydlige del var feltmæssigt opstillet med jordvolde. Bestykningen bestod dels af erobrede kanoner, dels af nyere tyske kanoner. Kystartilleriet tilhørte dels Marinen, dels Hæren (se bagsidekort).

På www.fanoe-i-atlantvolden.dk kan man:

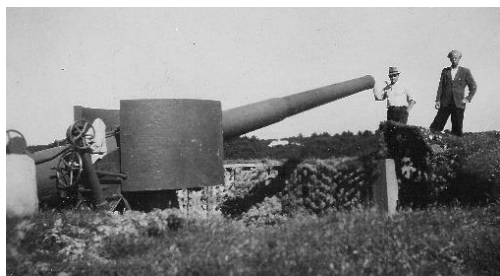
-blive medlem af foreningen (Kr. 100/år)

-bestille guidede bunkersture

-bestille bogen "Fanø i Atlantvolden" på 86 sider med masser af fotos. Kr. 200 + fragt



"Grådyb"-batteriet havde 15 cm kanoner i 2 tvillingtårne fra et tysk slagskib. Disse blev i begyndelsen af 1950'erne flyttet til Stevnshavn.

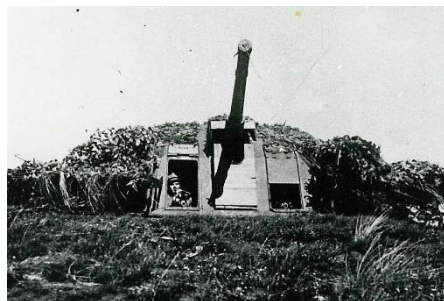


"Pælebjerg"-batteriet (ved Skovlegepladsen) havde 15 cm kanoner fra det danske kystforsvarsskib "Peder Skram".



"8. Hærkystbatteri" lå mellem Fanø Bad og Grådyb stillingen. Det var bestykt med 4 erobrede franske 10,5 cm kanoner i bunkere. Stillingen var stærkt udbygget i beton til mandskab, ammunition og flak.

Antiluftskyts med kalibre på fra 2 til 10,5 cm var koncentreret på Fanøs norddel, der var den stærkest befæstede del af øen. Der var anlagt flakbatterier vest og nord for Nordby og på Halen. "Fanø Nord" stillingens 10,5 cm flakkanoner kunne også bruges mod sømål i Grådyb rende.

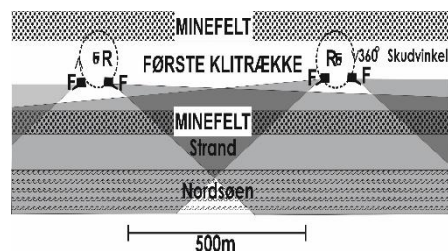


"Fanø Nord"-batteriet havde fire 10,5 cm flakkanoner, der kunne bruges mod både fly og skibe.



2 cm flakkanoner på Halen.

Der var et stort antal bunkere til nærforsvar af kystartilleriet og af stranden (såkaldte F og R stillinger) placeret ca. hver 400 m, så de kunne afgive overlappende ild (se nedenfor).



Øverst: "Øvelsesbatteriet" med dets 18 flakkanoner ved Fanø Bad.

Nederst: farvandsovervågningsradar ved Fanø Bad.

Derudover var der hundredevis af kilometer pigtrådsspærringer, samt omfattende sø- og landminefelter.



Pigtrådsspærringer på stranden ved nedkørslen til Fanø Bad.

Torp-området nord for Rindby var et vigtigt infanteristøttepunkt med mere end 35 bunkere.

Der blev udlagt i alt 49.000 miner på Fanø under Krigen. Fodfolks- og panserminer var langs kysten mod vest og nord, og foran "Infanteristillingen". På Halen var der anlagt såkaldt "Rommel-asperges" med miner på pæle mod luftlandinger. Ca. 150 tyske pionerer blev udkommanderet til at rydde minerne efter krigen; af dem omkom 20 under rydningen.

Foruden artilleristillingerne oprettede Marinen en kadetskole med en stor baraklejr i det nuværende industriområde nord for Tempo Camping. Kadetterne blev bl.a. trænet på radarer anlagt på det nærværende liggende Bavnbjerg og ved Fanø Bad. Desuden var der ved Fanø Vesterhavsbad placeret et øvelsesbatteri med 18 luftværnskanoner (2 og 3,7 cm) til oplæring af kadetterne. Kadetlejrens barakker blev efter krigen brugt af flygtninge, men der er nu kun én af dem tilbage.



"Kadetlejren" med dens træbarakker, der blev brugt til flygtninge efter Krigen. På bakken til venstre ses en radar.

Det er blevet anslået, at der på sit højeste var placeret ca. 1.500-2.500 tyske tropper og 1.200 danske arbejdere på Fanø, altså i samme størrelsesorden som den lokale befolkning.

DET ANBEFALES AT BESØGE FORENINGENS USTILLING I KÆLDEREN UNDER "VICTORIA'S PALACE" VED FANØ BAD.